

Револуција

ОРГАН РЕПУБЛИКАНСКЕ ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ

Република с краљем

Г. Цицварић ме подсећа на оног дечка коме су нудили лубеницу или дину. Не могући се одлучити ни за једну ни за другу, јер је обе волео, дечко је одговорио: дајте ми лубендићу.

Г. Цицварић воли у исти мах и републику и монархију, и не може да напусти ни једну ни другу. Да би измирио обе своје симпатије, он тражи једну политичку лубендићу: монархију која би било што и република, јер краљ не би имао никаквих прерогатива...

Краљ би, у том случају био нека врста државног украса, нешто парадно и декоративно, што никоме не би сметало а чиме би се народ могао хвалисти, као што се богати људи хвалише предметима луксузас...

Изгледа као да је г. Цицварић заборавио у којој земљи ми живимо. Чини се као да се он не сећа више ни државних удара, ни укидања Устава и закона, ни преких судова, ни ванредних стања, ни крвавих афера, ни изазваних буна и измајсторисаних атентата,ничега под милим Богом, чиме је наша земља била обилато обдарена...

Краљ без прерогатива! Ама зар то у нашој земљи, у којој су владаоци стално излазили из широких граница својих уставних права и непрестано заводили лични режим час блажији час оштрији, водећи борбу с народом, угушујући опозиционе покрете, збацајући владе из већине, и распуштајући слободно

ІУСІШПЛАГ ІРЦЦИ

(7)

— Али шта ти је? Умири се! За што хоћеш да ме отераш? Како могу да те сада оставим? И зашто? Ти си улила ватру у моје тело.

— Не, не, идите, видите. Молим вас. Видите, ја вас молим.

И збиља ме је молила са склопљеним рукама, и гласом пуним узбужене молбе. Помислих на испите, на испому — и да ћу се напокон опет овратити. Рекох:

— Али хоћу да се вратим, хоћу да те опет видим. Не могу да те текико оставим. Идем у Падову да појдим испите, и повратићу се опет теби.

— Не, немојте одмах доћи. Ја ћу мјавити кад то буде могуће.

— Хоћеш ли ми писати?

— Хоћу. Али путујте.

И стрча, носећи у руци папучице

* * *

Прошло је неколико месеци. У Падову сам се морао спремати за испите. Тражио сам по неким старим исписима и нашао сам документе за

Али има још и других ствари. Други један министар није смео дати извесним чиновницима ни по петнаест дана одсуства, јер се то није одобрило „одозго“!

У нашој земљи владаоци су увек стављали своју вољу изнад Устава и закона. Нема монархије која се показала већи непријатељ привилегија скупштинских и права народних од наше монархије. За непуних 40 година на странке које су на слободним изборима имале већину владале су свега нешто више од две године! Све остало време испуњено је у главном владавинама мањина, које су под заштитом монархије корупцијом и насиљем отимале већину!

Много је лакше мишевима да вежу мачку звонце о врат, него нашем народу да ма и најмање ограничи прерогативе владаочеве. То се не може учинити ни у теорији, а камо ли у пракси. Зар г. Цицварић не види нов пословник и нов Устав који су од једног сувреног тела, од Конституанте начинили једну спрдњу, једно надлештво треће степене вредности, једну бедну играчку у рукама владаоца који још и не постоји за државу С.Х.С.? И две највеће странке служе том унижавању Конституанте и ако је цела њихова прошлост била основана на идеји о народном сувренитету.

Не треба се карати. Док у нас постоји монархија она ће се наслњати на најгоре елементе, најчиничније, најпослушније, најбеззначељије, и увек ће ширити прерогативе владаочеве изнад свих уставних граница. Од Караворђа до данас никад наша монархија није била без камариле, и ретко кад се десило да се лични режим био успавао, остављајући влади и Народ. Скупштини да мирно раде свој посао. Стално и непрекидно рушило се све што је ишло у корист народу а снажило оно што појачава власт владаоцу. У нашој монархији народ никад није био господар своје судбине, и он то може једино бити у републици.

Јаша М. Продановић

Наш филм

Ступајући једно после подне у предсобље велике Ристићеве куће, г. Тића затече неку жену, како широким замасима чисти предсобље. Сматрајући да је незгодно у канцелариско време вршити послове, који се раде кад све особље изађе, он оштро подвикну:

— Шта то радиш?

— Чистим, као што видите.

— Еште то научио?

— Гђа Веснић. Наредила ми да сваке 10 минута чистим прашину која би се нахватала по поду.

Г. Тића гласно прекрши трећу заповест Господњу, уз неке додатке из свога богатог речника, које наш небески законодавац није могао предвидети, кад је писао својих десет за повести, и нареди да сожена заједно с метлом избаци напоље. И пошто је г. Тића, по оној народној:

На пији је тежак пијаница (ово само ради фигуре),

А у кевзи љути кавгација, — хитре слуге госу послушаше и цео свет диге руке од ове корисне реформе.

А штета је! Штета велика, јер никад метла није била на свом месту као у Ристићевој кући. Истина, обична сиринска или брезова ужичка не би била довољна, већ би се морала из неког античког музеја, ма и на позајмицу, узети она Херкулова, али боље шта него ништа!

Штета, права штета, и грех на душу г. Тићи што је избавио један инструмент, тако на свом месту у Ристићевој кући!

Пирон.

Погрешни путеви

3.

Сва се мудрост централиста показала досад у припремама и раду на одржавању и спасавању монархије, и најзад на једном на брузу руку, на неизбјиљан начин и од људи недовољно озбиљних за тај посао, израђеном пројекту за унутрашње уређење наше државе. Том пројекту је основна идеја распарчавање државе у што већи број ситних административних јединица, неспособних ма за какву већу политику, економску, културну или опште социјалну функцију. Главна му је тежња уништити постојеће политичке јединице, све почев од покрајина па до округе; већа ће се и обим и карактер срезова мењати у истом стилу: само да ново створена јединица ни у чему не личи на стару. Да не би временом поједине јединице постале снажније одређен је не само минимум него и максимум становништва који смеју имати. Учинен је покушај неког могло би се рећи математског изједначења јединица, које се, не знам за шта, сем ако није за љубав демократима који из принципа дају свима стварима као и својим странци лажно име — зову области, а могле би се звати с више права и округи или жупанија, јер су таман нешто веће од округа и нешто мање од жупанија.

Постојеће покрајине и области, гаје се и уништавају, досадања историјска еволуција се једним уставним или законским нацртом — дакле једним парчетом хартије, просто негира и на артији се ради једна нова организација државе без икаква обзира на стварне одношаје сила, на политичке факторе и на историјски момент садашњости. Покушај истине лу-

УРЕЂУЈЕ ОДВОР

Културно наслеђе
Србија

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Крагујевац Јубилеј ул. бр. 14. — Телефон: 12-18

ПРЕПЛАТА КАО И НА БРОЈ.
ИЗЛАЗИ СВАКОГ ДАНА СЕМ
ПОНДЕДОНИКА.

дачки смео, али на жалост сасвим бесmisлен, и сасвим излишно провоцирајући сасвим излишне борбе и потресе.

Још у Солуну, на темељу свога ранijег и тадашњег рада на југословенском проблему, ја сам створио себи прилично одређену слику нашег државног уређења. Искуства која смо за две године државне заједнице имали само су потврдила моја мишљења, која сам у току овог времена више пута износио, без обзира на популарност или непопуларност њину. Да је истина на страни мишљења мог и оних људи који га или деле самим или су до њега другим путем дошли, данас је из дана у дан свејасније и очевидније. Оно се данас може формулисати од прилике овако: Не дирати и не рушити створене и изградње индивидуалите који улазе у састав наше државе, сем у којико интерес целине захтева, а из основа променити систем владавине, владајући режим, и омогућити на тај начин стварне радикалне реформе самог друштвеног уређења.

Још пре више месеци ја сам истакао ово:

Када је Северна Америка правила свој велики савез, она није газила ни уништавала индивидуалите саставних јединица, него их је увела све у један нови облик владавине и друштвеног поретка. Ни Лењин не дира чак ни у облике ни обим губернија, нити негира посебне етнографске индивидуалите. Напротив, историјска је и велика његова дозвола појединим јединицама да се и по цену оцепљења од Русије могу изјаснити за какав су облик владавине. Али је тим немилосрднији и енергичнији у уништавању старог владавинског система. Ни те две највеће револуције новије историје — северо-америчка и руска — нису срушиле унутрашњи скелет државе, нису рушиле унутрашњу структуру њену, него су измениле режим владавине, и тек на једном новом режиму изводиле оно што се зове реформа самог друштва. Скоро је апсурдано и замислити да би се ишта од тих реформи, биле оне успеле или неуспеле, могло и покушати без претходне промене владавинског режима.

А то што је очевидно апсурдано, то баш покушавају да изврше наши централистички државници: они не само спасавају него се и труде да оснаже постојећи владавински режим, а да у исто време изведу неке друштвене реформе које су унели у програм; и што је још безумније, да у исто време измене целокупну организацију државе по неким на папиру израђеним плановима. Оно што ни америчка ни руска револуција нису учиниле рушћи у крвавим борбама владајући режим, наши државотворци покушавају учинити у својим убогим старајући се свима средствима да одрже постојеће стање.

Трудио сам се да пронађем у тој текићи политичара централиста макар зврно мудрости и нашао сам само политичко безумље, морално и интелектуално слепило које прети да уведе нашу земљу у једну тешку унутрашњу кризу, која ће неминовно довести до покушаја диктатуре односно да се заврши на најкобнији начин диктатуром одоздо.

Изложивши у главним потенцијима контрадикције у којима се креће наш монархистички централизам и опасности којима он излаже нашу земљу, ја ћу се у завршном чланку осврнути и на опасности које могу претити и с друге стране, ако се немају сасвим одређена гледишта на организацију наше државе.

Dr. Свет. Стефановић

Узгреднице

Да почнемо...

После слома Аустрије г. Пашић дође у Женеву да преговара са југословенским делегатима. Њему се још од станице придружи д-р Лазица који је имао да га ће донести до хотела, где су делегати били одсели. Ступивши у салу, г. Пашић је сматрао да је чичеронска улога Лазића завршена и да би требало да се уклони и остави га самог. Али када Лазића није био истог минућа. Пошто пројеше неколико пута преко сале, г. Пашић ће рећи:

— Треба да почнемо!

Лазића прихвати: — Треба! — али се не одваја од г. Пашића.

После неколико часака г. Пашић понови:

— Да се отпочне!

А Лазића додаде:

— Треба, треба!

Најзад г. Пашића издаде стрипљење и рече му клот да иде, јер га делегати нестриљиво очекују.

Д-р Лазић сави шипке и оде, љут што он није отпочео онде, где је требало да почне г. Пашић.

Сутрадан рано чује се по целој Женеви за овај Лазићин малер и дуго, дуго после тога, наши чиновници женевског бироа, са смехом би птили пре почетка рада:

— Да се отпочне!

▲ други би додавали:

— Треба, треба! Да почнемо!

V.

Наша унутрашња криза

I

Интелигенција и народ.

Интелигенција је подсећала народ. Подсећали су на првом месту народ они, који су га пљачкали и бездушно обмањивали. Ти власници држали су да је народ стадо, и да никад неће ништа разумети. И највећије што су могли учинити, учинили су: поставили су листе, а на свима листама све стари људи. Онај, ко се уверио какав је рад радикала, ишао би можда демократима — и обратно — али на све стране стари, алопознати спекуланти. Спасење од једних значило би ново робовање другима. Изгледало је као да се народ не може спасити од политичара. Обратно историјском искуству, код нас пропадају целе странке — а људи остају, и не слични, већ ти исти. Цело је стабло пало, а гусеница која је трновала и палила његово лишиће, благовремено је нашла ново дрво. Је ли једно то било, да велике политичке странке коначно пропадну, а људи који су их довели до пропасти искрају се у веку бар по имену нову владајућу странку, искрају се сви, до једнога и иду даље, безбрежно и сретно. Њихове су идеје потонуле а они су остали мирни и задовољни. Народу готово није било остављено да бира. Није то учинила интелигенција. Она се, до-

некле није дубоко интересовала изборима, и то један добар део из неке чудне несмелости.

Но шта је чинио други део?

Маса интелигенције ишла је у изборе без компаса и без одушевљења. Она није веровала у народ.

Када сам као чувар републиканске кутије довиђавао својим пријатељима, адвокатима, инжињерима, чиновницима: Гласајте за републику! добијао сам одговор, стални одговор: „Неје време републици. Народ је незрео за републику. Чекај 20 година.“ Зашто да је народ незрео за републику? Народ није незрео за републику али та маловерна интелигенција сумња у народ, у онај исти народ који је задивио свет од Гетеа до Киплинга.

У тај народ сумњали су — у ствари сумњали су у себе. Ишли су за гласање и гласали су без одушевљења, без мрве уверења, без искре убеђења, гласали су за све старо и отрдано, изванђало и буђиво, јер су се бојали да буду пионери свога народа. Сви су стварали теорије како је камариле и, код нас одомаћени преторијански режим, ствар варварска, бесавремена, ружна — и сви су остављали да те мрље саме ишчезну, саме по себи. Сви су они некако „политизирани“: не треба нам рапублика, не треба нам ово и оно, ми нисмо за то и то. Па за шта смо ми? Зашто да ми нисмо за нешто добро и паметно? Зар зато што би се много од тог доброг и паметног извите перило и изопачило? Па то бива свуде. Од куд толика клонулост и сумња? Зар да интелигенција не зна тако основне ствари, да преобрајај мора да се почне, и да се мора почести с оним где највише боли, ма то и не било најважније, са најбољим местом. То се питање не да уклонити. Ми сви зnamо шта ову државу, овакву какву је, највише боли. Јесте ли их гледали, како гласају? Као од беде. Зар они не би гласали за напредаље, за нове покрете, за идеалније време? На што велика већина ипак није пошла за новим добом? Је ли она одушевљена старим, преживелим рекама, које више и нису реке, из којих је сва вода исцрпила, вода која је била њихова снага, и остало само муль, блато, талог, и струлели остатци свега и свачега? Интелигенција није одушевљена тим случајним остатцима прошлости. Али сва интелигенција — у колико није роб ових власника — није осетила да је њен савезник противу власника — у народу. Интелигенција је ишла на изборе да не бира своје кандидате и да не гласа за свој програм. Она је гласала за нешто случајно. Она се плашила народа, иницијативу већа је користила народном поверењем. А могли су поћи за садашњим, за живим, за правим народним поверењем, за поверењем садашњих људи. И задобили би га.

И најзад, ма како уморна, клонула и необјашњиво разочарана, интелигенција ће морати да пође у народ, да задобије народно поверење, али не за друге, за власнике, за прошлост, за старе добе, за окамењене и у демагошкој рутини окореле професионалне политичаре — већ за себе, за живу и младу и нову мисао једне слободне и ослободилачке генерације.

Нови рат

— Зашто је Вандерлип добио концепцију у Русији. Изјава Даниелса —

Амерички и јапански империјализам спремају нови рат. Јути народи и-

мају особине које их чине опасним конкурентима за беле народе. Један кинески радник једе минимално, поштен је, и јевтији од белог надничара. Он је, у рукама капитала, машина за рад. Јапан и Кина расту у насељу. Америка им затвара врата својих области и затвара им Атлантски океан. Вулкан насеља у Јапану ври. Јапан мора да се шири. Борба има да буде за Атлантски океан.

Круни капиталисти спремају овај рат за превласт над свима морима. У овом рату се траже савезници. Јапан је помагао реакционарну Русију, Белу Русију и од ње добио огромне територије. Но бела Русија је скрахијала. Амерички капитал помаже црвену Русију, у нади да црвену Русију употреби противу Јапана. Вандерлип се обавезао да снабде Русију, под условом да се Америци у Сибири обезбеди земља и разне стратешке војне могућности, за случај новога рата.

Амерички министар морнарице Даниел, овако је одговорио на предлог сенатора Бораха, да се приступи разоружању:

„Ми морамо хитно да се оружамо. У најскоројем времену имамо још 16 огромних оклопних лађа. Нов план предвиђа саградњу још 8 убојничких бродова. Америка би сматрала за злочин да се разоружа, или чак да престане са новим оружјањем.“

У Јапану виконт Ишији дао је сличне изјаве.

И у једној и у другој држави крупни капитал држи оба народа на нова клања. Победа Хардинга у Америци, припомогла је ширењу империјалистичког беса.

Нови кандидати за орден Св. Саве

Наш пријатељ грађанин Аристид Анастасијевић, трговац из Паланке био је покрајен од стране свога момка. Он оде да се жали писару, али писар кад сазна да је Аристид Анастасијевић републикац, он га изгради као најгору вуцибатину. Сви протести нашега пријатеља остали су узувудни, у толико пре што је била субота после подзе, време у које је овај писар увек и по правилу шијан и ратоборан, по примеру београдских писара Управе града. Када се наш пријатељ тужио судији, као претпостављеном овога пустахије писара — судија опали нашем пријатељу шамар, надајући се да ће он почети да се бије, па да га, по старом реакционарном рецепту оптужи за налад у вршењу званичне дужности.

Предлажемо надлежном министру да ову двојицу силеција одликује орденом којим се обично сада код нас одликују овакви људи.

Ситуација

Намере г. Пашића су све јасније. У договору са демократима г. Пашић ће натерати народне представнике да положе заклетву онако, како је то пословнику предвиђено, а противу које су се изјасниле по готову све групе изузимајући радикале и демократе. И док је г. Пашић употребио сву своју моћ да се у главнијим питањима споразуме са демократима, дотле је г. Протић почeo да рове по радикалном клубу да се не узимају у обзор преговори са демократима, пошто су они у верификацијоном одбору гласали заједно са комунистима. Преговори о саставу владе више се не воде, све је концентрисано на томе коће бити председник Конституанте и питање о одлагању седница за време божићних празника. Јуче пре подне је г. Пашић известио све клубове да ће се приступити заклетви посланнику одмах пошто буде прочитан извештај верификацијоног одбора. Комунисти, републиканци, муслимани, Крошчевица група и сељаци ће положити заклетву неважећа, пошто се сваки посланик може заклети онако како он за склон

нађе, а не како то Пословник прописује.

Јуче пре подне одржана је седница Конституанте на којој је прочитан извештај верификацијоног одбора, а друга је заказана одмах за 4 часа после подне са овим дневним редом: заклетва посланника и конституисање Уставотворне Скупштине. Радикални клуб (Папић) био је противан бирању председника Конституанте све док се радикали и демократи не споразуме о Пословнику. Али као што се види ипак је на дневном реду бирање председника. Од стране демократа биће истакнут као кандидат г. Рибар, пошто г. Крстељу још није оверен мандат. Од стране радикала: (Стојан Протић са својима) биће истакнут г. Аца Станојевић и као што изгледа неке групе су говориле о томе да иштакну за свога кандидата г. Трумбића, који не припада ни једном клубу. Нисмо могли сачекати резултат избора.

Г. Никола Пашић има намеру да Конституанту оложи за време божићних празника, али је у томе најшао на велики отпор код демократа, који су решили да у овоме погледу спрече г. Пашића.

Из кругова блиских Радићу дознајемо да ће се 8. јануара одржати други конгрес Радићеваца на коме ће се донети дефинитивна одлука у погледу питања Конституанте и учешћа Радићеве странке у њој.

C J.

Пословице и изреке

Дођоше дивљи, истераше питоме

Објашњење: Г.Г. Драгољуб Јоксимовић, Мика Тадић, Велислав Вуловић, Мика Радивојевић и др. верно су и поштено служили демократску странку, па им странка није могла нигде: наји места да их кандидује. Дојиц: се кандидовали на засебним листама па пропали, а друга двојица нису ни поштававали да добију мандате. А г. Г. Куманудију и Шуменковићу, који су се били одметнули од странке, па први хтево основати радикално социјалистичку странку са републиканским програмом а други после ултра-републиканских изјава јавнуо се у аграрни клуб — њима богме, нађоше мандате, па г. Куманудију је додељено 19 и 20. То је по светом писму: злато је тело, кад се блудчи сна вратио оцу. А Христос је рекао: ако ти се одсто овација једна загуби, остави свих оних 99 па тражи ону једну. А и Његош лепо вели: „Нађено је драже негубљена.“

Културно
наслеђе
Србије

ИЗ „ХРВАТА“

„Хват“, главни орган Хрватске Заједнице у броју 248. од 18. децембра, доноси интересантан чланак мишљењу једног Србина и једног Хрвата из Америке. Под насловом „како говори један Србин, а како један Хват“ доноси следеће:

Мишљење Хрвата: Ко дође, народ да те моли да га изабереш за заступника, упитај га: Јеси ли ти из Југославију, у којој се не пита ни ко је Србин, ни ко је Хват, ви Словенац, и у којој је све хрватско што и српско и све српско што и хрватско.. Ако почне говорити о католицима и православним; о неким Србима што мразе Хрвate или Хрвatiштво, што мразе Србе, или да су Хрвati били ио Срби, или да су Срби били ио Хрвati, знаете што ћете с њим урадити:

Отерајте га.

Мишљење Србина из „Србобрана“:
„Сваки Србин нека се сећа подмлатка и нека га уписује у савез Србобран. Тако ће наше поклоње сачувати своје српско име у овом страном свету, и одрасти у правом српском духу.“

Успоређујући ова два мишљења, „Хват“ их пропраћа следећим примедбама. Југословени! Сматрате ли да је Југословенска идеја потребна? Пропагирајте међу Србима. Код Хрвata је свршен посао у том правцу. Пазите да се не учврсти уверење, да само Хрвati бришу своје име, док га Срби и Словенци могу задржати.“

„Хват“ главни орган хрватске заједнице у броју 246 од 16. XII. т. г. у уводном чланку осваре се на околност да Срби још никаде нису заменили реч „српски“ речју „југословенски“ и ако су Хрвati то већ учили. „Хват“ између остalog пише:

„Загребачка Хрватска Њива“ после преврата одмах је постала „Југословенска Њива“, док је „Српски Књижевни Гласник“ недавно искрснуо у новој држави нашега троименога ујединеног народа под својим старијим именом. Срби, дакле, никаде своје име не заменију југословенским на оним подручјима свога народног живота, где они делују као народ. Ни у највишим врховима српске интелиген-

тије у овим у делимичној местица која обилују величим количинама врло доброг угља, који се пружа у два слоја, један је дебео два метра а други дванаест.

Допутовао

Наш посланик г. Крсто Перовић допутовао је из Црне Горе и јуче је присуствовао седници скупштинској.

Прекид саобраћаја

Због оскудице у угљу обустављен је саобраћај на прузи Градско—Битољ. Такође је услед велике поплаве прекинут саобраћај и на прузи Битољ—Солун.

ФЕЉТОН

Arnaldo Fraccaroli:

ГОСТИОНИЧКИ ТЕРЦЕТ

(7)

— Али шта ти је? Умири се! За-
што хоћеш да ме отераш? Како могу
да те сада оставим? И зашто? Ти си
улила ватру у моје тело.

— Не, не, идите, идите. Молим вас.
Видите, ја вас молим.

И забиља ме је молила са склоп-
љеним рукама, и гласом пуним узбу-
ђене молбе. Помислих на испите, на
диплому — и да ћу се напокон опет
повратити. Рекох:

— Али хоћу да се вратим, хоћу
да те опет видим. Не могу да те тек
тако оставим. Идем у Падову да по-
ложим испите, и повратићу се опет
к теби.

— Не, немојте одмах доћи. Ја ћу
вам јавити кад то буде могуће.

— Хоћеш ли ми писати?

— Хоћу. Али путујте.

И стрча, носећи у руци папучице.

* * *

Прошло је неколико месеци. У Па-
дови сам се морао спремати за ис-
пите. Тражио сам по неким старим
списима и нашао сам документе за

моју дипломску тезу: „Радни уговор и његова еволуција у друштвеном животу“. Положих испите, добио диплому; неколико сам недеља лумпово-
вао и славио за своју диплому, доцније за диплому мојих колега. Прошло је неколико месеци.

И једнога дана, сасвим цицнада, сетих се Ружице, моје лепе пријатељице, али, нажалост за врло кратко време.

Видели смо се још једном онога јутра, пре поласка. Одлучно, али учтиво одбила је један мој дар: и доцније ништа више. Рекла је да ће ми писати: али ми није писала никада.

Сећање је било тако живо, и успомена на ону љену здраву и цветајућу лепоту тако је улазила у моје тело, да нисам могао одолети жељи да је још једном видим. И сутрадан сам сео у воз, као и некад, и поновио сам још једном оно путовање. Од Падове до Виченце у бразом возу, од Виченце до Скија у маленом возу који стаје у сваком селу, па онда горе до Торебелвичина у оној играчки, кроз зелене брдine.

Признајем да сам осећао велику жељу да што пре стигнем и да видим Ружицу. И чудио сам се како сам могао тако дуго време не мислити о

њој и не вратити се на место где ме је чекало сбављање једне дивне радости.

Ружица! Его, сад ме узбуђивала њена успомена. Опет сам превиљавао ону ноћ кад ми се она исповедала и осећао сам код мене и као у мени њено зачућење, љену збуњеност и љену радост. Сећао сам се како сам победио њено инстинктивно опирање, сећао сам се љене жарке топлине, и љизненадне узбуђености кад се је пробудила и љених тамно плавих очију којима ме је погледала када сам одлазио.

Упутих се журно до гостионице. Био је лепи и светли летњи дан. Кад сам ушао са улице опет нијам ништа видео у крачном пред собу. Како би било да опет нећем оно двоје како се милују? Али нисам чуо шкрипање столица, а кад сам починао разабирати виده за столом човека у кошуљи који је трао празне флаши и код њега пуначку газдарицу која их је брисала. Није било ни плавога младића, ни Ружице.

Пуначка газдарица ме је препознала, упитала ме за здравље и по-видела ми собу:

— Хоћете ли ону исту?

— То би баш хтео!

— Добро. Баш је јуче тај број остао слободан.

И окренувши се према степеници викну:

— Ружице! Ружице!

Ах, дакле она је још ту! Зачуше се браз кораци низ степенице, и Ружица се појави, као и онда, уставивши се на последњој степеници.

— Шта желите?

Олази ме и силно се зачуди. Онда се одмах умири и поздрави ме смешкајући се:

— Добар дан, господине.

— Ох браво, вилим да га се итијош сећаш. Отправи г сподина до броја два и донеси му воде.

Изволите господине.

Ја сам ишао за Ружицом сасвим индиферентно, док ме је оно двоје гледало. Али кад дођох на сред таиних степеница ухватих Ружичине руке и полуубих је у врат. Она не одговори ништа и није се ни окренула.

— Ево ваше собе.

— Зар нећеш ти да отвориш?

— Отворена је, ја ћу се одмах вратити са водом.

И узе један бокал који је био у ходнику и оди низ степенице.

(Наставиће се.)

О ауторском праву

Из кругова наших књижевника до-
знајемо да је у Загребу покренуто
питање о изради пројекта закона о
ауторском праву и неколицина та-
мошњих књижевника већ су присту-
пили раду. Овај пројекат биће послан
у Београд и Љубљану да се њиме
упознају србијански и словеначки ау-
тори и даду пристанак на пројекат,
како би његова важност била на це-
лој територији наше државе.

Репертоар Краљ. Срп. Нар. Позоришта

Среда, 22. децембра: Кавалерија Рустикана. — Пајацо.

Четвртак, 23. децембра: Кавалерија Рустикана. — Пајацо.

Петак, 23. децембра: Јубомора, драма у пет чинова. Написао Арци-
башев.

Субота, 24. децембра: Уријел Ако-
ста, трагедија у пет чинова. Напи-
сао Карло Гуцков.

Недеља, 25. децембра: Дневна пред-
става: Кир Јања, шаљива игра у
три чина. Написао Јован Ст. Поповић.
— Зла Жена, комедија у три
чина. Написао Јован Ст. Поповић.
— Вечерња представа: Мали Лорд,
слика из живота у три чина. Напи-
сао Хопсон Барнет.

Последње вести**— ТЕЛЕГРАМИ —**

Од 20. децембра

Из Лиге Народа. Женева. — Прек-
јуче је одржана закључна седница
скупштине Лиге Народа, која је
била отворена у 4 часа по подне.
Скупштина је примила предлог, да
се позвој све државе да ступе у
борбу против тифуса који бесни
у Пољској. У овом опроштајном го-
вору председник је изјавио, да је
скупштина доказала да ради у духу
Лиге Народа јер је примила у савез
Аустрију и Бугарску. Тако је за-
вршена прва скупштина Лиге Народа
која је почела 15. новембра и
одржала је 31. пленарну седницу.
Овој последњој скупштини прису-
ствовао је и аустријски делегат гроф
Мендорф. Том приликом је заступ-
ник Аустралије изјавио, да се он
уздржао гласања за пријем Аустрије

ПОДЛИСТАК.

Марсел Прево

ЖУТИ ДОМИНО

12

Она потврди главом.

— Ви сте нађени у засебној соби
с господином.. Ваше име?.. Филипом
д' Алондом..

Он је наставио цело саслушање
истим равнодушним тоном. Кад свр-
ши други је чиновник све то запи-
сио, он ми пружи хартију да пот-
пишем.

Ја одбих.

Није наваљивао. Пружи Мадалени
која потписа.

— Опростите, госпођо; господине,
рече шеф клавајући се, ми вас
остављамо.

Кад они изађоше г. Делестали се
окрете мени:

— Господине, молим Вас да ме
сутра ујутру чекате у свом стану.

Са свом достојанственошћу чо-
века, који види на три корака од
себе крагну и машну, а коју не
може да мете, одговори:

само због тога, што није добио у
своје време одговор од своје владе.
На овој седници утврђено је питање
мандата за немачке колоније у сми-
слу објављеног закључка Већа Лиге
Народа. Лорд Сесил је критиковао
поступак Већа Лиге Народа и рекао,
да је Веће радио у питању ман-
дата и иза затворених врата, Лорд
Сесил је завршио овим: „Радити се
мора друкчије него ли на бечком
конгресу. Старе методе морају не-
стати!“

Мађарски Д' Ануцио. Беч. —
Мађарски пуковник Лехар коме ће
ових дана проформе бити уважена
оставка, назначен је за побровољним

ШЕШИРА

За наступајуће празнике
стовариште

1—1, 269

Једина радња у Београд-
ским условима то је

ЈАКОВА J.

преко од хотел „Лондон“, уг-
Краља Мила

Иста радња има увек на
Вина разних (црна и бе-
Ракије прећенице и пр.
Ужичке пршуте, кобасиц
Пиње је природно и прод.

257 Роба је јефтинија

**Позив на
СРЕЋАКА ДРЖАВНЕ**

Извештавамо поштоване игра-
СРЕЋАКА у свима поделама и

Има 100,000 срећака од који
од 20.000, 30.000, 40.000, 50.000,
200.000, 400.000 и премију 600.000

1 МИЛИОН

ПРВО ВУЧЕЊЕ БИЋЕ 3

Цена Срећака 48,-

Играчима ван Београда шаљем

Најбоље је слати новац пош-
ћујемо одмах без икаквог одбитка
тајности.

Главни

262 10—10

Република прима огласе

Г. Б. Цвијановића — БЕОГРД

272

1—3

Из Стадије

Енглеске чисто вунене штофове

Продаје по јевтиној цени

Паллулска Задруга

Скопљанска ул. бр. 8.

260

10—10

— Господине, чекам Ваше све-
доке сутра.

— Не, господине од Алонда, ја ћу
доћи, и мене лично ћете примити.

Он ме поздрави климањем главе
и изађе полако, без љутње, без гнева
бар привидно, механички затворивши
врата за собом.

Какво треба да буде држање мла-
дог дипломате кад се нађе без крагне
и машине, у присуству dame у жи-
пону, дневној кошуљи и дрним сви-
леним чарапама, у среде једне ве-
лике собе, одакле тек што је иза-
шао муж те dame, снабдевен фак-
тима за развод брака због прелубе,
кад прелуба није извршена?

Ја сам почeo с томе да разми-
шљам кад видех да је г. Делестал
збацила на кревет ограђен од крана,
у који се стидљиво била увила за
време посете полиције. Она ми је
изгледала, овако у кошуљи, голих
руку и груди, прекрштенih руку и
ногу врло примамљива и помало
бестидна.

Та ме бестидност нарочито очара-
више својим тврђењем о моралној
лабавости, него ли љупким изгле-
дом ове полу голе жене. Дакле она
се не женира од мене, ни сада, кад
је светло у соби, значи ја сам јој

близак. Овај догађај који ће је раз-
вести од мужа, значи приближио је
још више мени. Ова дивна жена
припадаје сад мени, и сматраје ме
на неки начин, као свога мужа.

Ји клекох пред њом. Изљубих јој
обе руке. Рекох јој да сам њен и
да ћу јој увек припадати, да сам
срећан што ћу да се наложим дво-
боју због ње, што ћу можда и по-
гинути. Ја сам сматрао да сам крив
према њој и хтео сам да ми она то
опрости.

Она наслони своје руке на моју
косу с изразом искрене наклоности:

— Ви сте дивни, рече ми, жао
ми је што се ова авантура десила
баш вама. Али срећом неће имати
последица. Г. Делестал се неће с
Вама тући.

— Шта би ми то сметало?

— Ја знам да сте Ви фини човек,
али ту би било пуно говора око
тога, скандала. Г. Делестал неће
ни једно ни друго.

Ја је више нисам ни слушао: шта
ме се тиче Делестал, прелуба, раз-
вод, двобој? Ја сам је страсно за-
грлио и шалтао јој ватрено:

— Волим Вас, ходите!

Она се благо одупре, не избега-
вајући моја миловања:

— не, рече она, не. Сад то више
није могуће.

И она лагано одмахну главом.

У том тренутку изгледала ми је
мистериознија и загонетнија него
никад, са чудним осмехом на лепим
уснама и прекрштеним рукама на
грудима.

Зашто сам имао тада апсолутно
предубеђење да се никад, никад, овај
лепи женски сфинкс неће дати мени?
Схватио сам да ће тако бити, али
нисам схватио зашто. Загонетка жен-
ског срца појави се неочекивано
предамном са својим заводљивим
осмехом, од кога се пати и умре.

Падох пред њене ноге и почех да
плачем. Незнам шта јој све нисам
обећавао: да убијем њеног мужа
да се оженим њоме, и још пуно
дирљивих доказа своје љубави. Она
ме је слушала са осмехом. Затим
се диге и упали свеће на камину,
и облачила се мирно и полако. Кад
сам ја довршио своја преклињања
она је била у шеширу, капуту, чак
и са рукавицама на рукама и спре-
мала се за одлазак.

— Хајде, рече ми, треба да се
растанемо.

(Наставиће се.)

Културно
наслеђе
Србије